UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv, Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs, Et Vitiis Contrariis, In ...

De Virtvte Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus Theologiæ Moralis præcipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione ... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quæ causæ excusent ab horarum Canonicarum recitatione. Punct. 6

urn:nbn:de:hbz:466:1-76561

Visual Library

diſp.1.de hor.can. quæſt.2.part.5. num.9. Sed quid dicendum,ſi antequam accepiſſes ordinem, beneficium, profeſſionem, horas omnes illius diei recitaſti? Reſpondeo probabilius eſſe, te non ſatisfacere obligationi ſuperuenienti. Quia non poteſt eſſe ſatisfactio obligationis, vbi nulla eſt obligatio. Debes ergo accepto ordine, beneficio, aut profeſſione recitare horas illi tempori & ſequenti correſpondente. Bonacina *ſup.p.5.in fine.*

4 Quoad ordinem verò ſi officium ſequentis diei incipias, antequam finias officium diei præſentis, v.g. Matutinum ſequentis diei, antequam dicas Veſperas diei præſentis, peccas venialiter, ſi abſque vlla rationabili cauſa facias. Non quia officium vnius diei habeat cum alio connexionem: ſed quia intentio Eccleſiæ videtur eſſe, vt obligationi præſentis diei facias ſatis, antequam incipias ſequentem explere. Et quia regulariter id fieri non poteſt, niſi vel vnum, aut aliud officium notabiliter anteponas, vel poſtponas tempore conſueto, & ab Eccleſia præſcripto. Suarez *lib.4.de hor.can.c.24.num.3.* Si autem horarum ordinem eiuſdem diei peruertas, & priùs recites Primam, quàm Matutinum, Veſperas, quàm Primam abſque vlla rationabili cauſa, peccatum veniale committes: quia eſt inuerſio ordinis ab Eccleſia præſcripti. Non tamen in hoc caſu, & præcedenti eſt peccatum mortale; quia modus ille præceptus non videtur grauis materia, ſic Suarez *lib.4.c.24. num.4.* Bonacin. *diſp. 1. quæſt.3. p.4. à numer.1. & ſeqq.* At exiſtente cauſa rationabili, vt quia inuitatis ab amico recitare Primam, cum Matutinum nondum recitaſti, vel recitare Tertiam, non recitata Prima, vel recitando Tertiam recordaris, non te recitaſſe Primam, nullum peccatum nunc committis inuertendo ſupradictum ordinem: ſic Suarez & Bonacina *loco allegato*, & alij apud ipſos.

5 Maior tamen eſt difficultas, ſi in eadem hora ordinem inuertas, v.g. ſi priùs recites in Matutino Lectiones, quàm Pſalmos, Laudes quàm Matutinum, Preces & Capitula, quàm Pſalmos & ſic de aliis; Tunc enim videris non recitare ſecundùm formam præſcriptam: quia hæc forma principaliter conſiſtit in diſpoſitione, quam partes habent inter ſe; eſt enim quælibet hora quoddam artefactum, cuius eſſentia præcipuè in artificio conſiſtit. Nihilominùs communi ſententia docet, ſecluſo ſcandalo, & contemptu non eſſe peccatum mortale, ſed veniale tantùm. Quia partes cuiuſlibet horæ ſeorſim ſumptæ completam ſignificationem habent, neque vna ab alia pendet, Ad componendam autem vnam horam, vniuntur potiùs per aggregationem, quàm per continuationem, aut aliam vnionem ſtrictiorem, cui aggregationi non obſtat hæc inuerſio, & mutatio. Ergo. Hinc fit ſi aliqua rationabilis cauſa, hunc ordinem mutandi interuertat, nullum te omittere peccatum, v.g. ſi chorum intraſti medio matutino, potes cum aliis proſequi, & poſtea recitare, omiſſa. Idem eſt ſi oblitus fuiſti aliquam partem recitare, potes illam poſt ſupplere. Item ſi cùm recitas Matutinum, deeſt tibi Breuiarium ad lectiones, & reſponſoria, poteſt omiſſis lectionibus poſtea recitandis, reliquum recitare, maximè ſi times aliquas occupationes futuras, quæ te ab ita commoda recitatione impediant. Sic Doctores præallegati.

6 An autem ſi peccatum mortale dicere Miſſam Matutinis precibus non recitatis? ſolet communiter dubitari. Negaui cum communiori ſententia *tract. de Euchar. diſput. vlt. de ſacrificio Miſſæ*, & vltra Doctores ibi allegatos docet in præſ. Suarez *de relig. tom.2.lib.4.cap.24.num.6.* Leſſius *lib.2.cap.37.dub.12. n. 81.* Valentia *tom.3.diſp.6.quæſt.5 punct.10.§.4.* Vaſquez *de Benefic.cap.4.§.1.art.2. dub.3.num.85.* Bonacina *pluribus relatis diſp.1.quæſt.3.punct.4.num.11.* Ratio præcipua eſt. Quia nullum extat de hac re præceptum. Dices eſſe præceptum latum à Pio V. in principio Miſſalis vbi in virtute ſanctæ obedientiæ præcipit Miſſam dicere iuxta ritum Miſſalis aſque additione, vel diminutione, aliáve mutatione alicuius ceremoniæ ibi præſcriptæ. Sed vnà ex ceremoniis ibi præſcriptis eſt dicere Miſſam Matutino cum Laudibus abſoluto, vt conſtat ex præſcriptione rituum; qui in Miſſa obſeruandi ſunt. Ergo eſt obligatio grauis ſic dicendi. ~~Reſpondeo Pium V tuliſſe præceptum ſeruandi~~. Reſpondeo Pium V. tuliſſe præceptum ſeruandi ritum dicendi Miſſam, nec nouum inducendi; ſub hoc tamen generali præcepto non comprehendit Matutini recitationem; quia recitatio Matutini non eſt ritus aliquis Miſſæ, ſed ad Miſſam præſupponitur. Neque illa præſuppoſitio eſt ſub præcepto. Aliàs vacare orationi aliquantulum ſub præcepto eſſet, cum in illis rubricis caueatur. Aliqua tamen in rubricis præſcribuntur non vt præcepta, ſed vt conſilia. Neque obſtat inter defectus in Miſſa cõtingenter computari omiſſionem matutinarum precum *cap.10.de defectibus in Miniſtro.* Quia ſolum eſt defectus leuis: vel dicendum eſt procedere ex ſententia antiquorum Canoniſtarum. Neque item obſtat dari aliquando priuilegium ad dicendam Miſſam non recitato Matutino: quia hoc dari poteſt, tum ad tollendos ſcrupulos, tum & præcipuè vt peccatum veniale vitetur. Quod ſine dubio ſæpè contingit, quando abſque rationabili cauſa Miſſa dicitur non præmiſſa Matutini recitatione, quia ita eſt conſuetudo recepta, & quia Matutinum hora conſueta, & ab Eccleſia præſcirpta non eſt dictum.

7 Locus autem pro priuata recitatione nullus eſt ab Eccleſia ſignatus, ac proinde in quocumque ſatisfacere præcepto potes. Si tamen abſque aliqua neceſſitate in locis immundis, vel diſtractioni expoſitis recites peccabis ad minimum venialiter, quia irrauerenter procedis. Bonacin. *diſp.1.quæſt.3 p.5. num.5. & 6.* Sedere cùm ſtandum eſt, vel ſtare cum eſt flectendum ex rubricæ præſcripto, non videtur eſſe peccatum ſi abſque contemptu fiat, quia non videtur præcipi, ſed conſuli, & ordinari maioris deuotioni gratia, ſic Bonacina *Punct.6.*

PVNCTVM V.

Quanta ſit obligatio præcipuè in Clerici horas canonicas recitandi.

1 *Eſſe grauem obligationem non omittendi notabilem partem, & quæ hæc ſit.*

2 *Obligatum titulo ordinis, & beneficij & religionis, tria peccata committere, vel vnùm cum tribus circunſtantiis neceſſariò in confeſſione manifeſtandis affirmauit* Sanchez.

3 *Probabilius eſt vnum ſimplex peccatum committere.*

1 EA eſt obligatio in clericis, beneficiatis, & religioſis recitandi ſingulis diebus horas canonicas, vt abſque graui culpa nullus horum poſſit partem notabilem omittere. Quæ autem ſit notabilis pars, non ſatis inter Doctores conſtat. Exiſtimarem ſanè quamlibet horam paruam, aut illi æquiualens eſſe partem notabilem, & non aliud. Sic Leſſius *lib.2. cap.37.dub.9. num.52.* Bonacin. *diſp.1. q.5.p.1 num.2.* Moueor. Quia communior ſententia eſt vnum eſſe præceptum de ſeptem horis canonicis recitandis, vt ſtatim dicam, ſed poſita vnitate præcepti, leuis materia iudicanda eſt, quæ quantitatem horæ paruæ non attingit, cùm non attingat partem duodecimam materiæ præceptæ.

Quod autem vnico præcepto totum officium præcipiatur, & non ad multiplicitatem horarum multiplicentur præcepta, videtur conſtare *ex cap. Dolentes, de celebratione Miſſarum*, vbi officium nocturnum pariter & diurnum præcipitur; & ex Bulla Pij V. & ex inſtitutione horarum, quæ vnicum officium continet; quia & præcepta multiplicanda non ſunt abſque manifeſta ratione. Ex quo fit omittentem vno die omnes ſeptem horas, vnicum peccatum committere, grauius tamen, quàm ſi vnicam tantùm omitteret; ſicut grauius peccaret omittens Miſſam audire integrans, quàm ſi partem notabilem omitteret. Sic Nauarrus *cap.7.de orat.num.60.* Vaſquez *de beneficiis cap.4.§.1.art.2. dub.5.num.7.* Suarez *de religione lib.4. cap.25. num.18.* Bonacina *diſp.1.quæſt.5.punct.1.num.8.* Garzia *3. p. de Benef. cap.1. num.132.* & alij plures apud ipſos.

2. Dubium graue eſt. An obligatus horas canonicas recitare, tum ratione ordinis, tum ratione beneficij, tum religioſi ordinis, quem profitetur committat tria peccata, vel vnum cum tribus circumſtantiis neceſſariò in confeſſione manifeſtandis: vel tantùm ſimplex peccatum?

Sanchez *lib.9.de Matrimonio diſp.15.num.6.ſub finem.* Bonacina *diſp.1. de horis canonicis quæſt.5. p.1.num.4.* aliis relatis docet eſſe plura peccata Quia beneficiatus omittens horas peccat contra debitum ſui officij & muneris, ratione cuius tenetur horas canonicas recitare. Sed quoties quis debitum ſui muneris omittit, peccat contra iuſtitiam. Ergo beneficiatus clericus omittens horas, dupliciter peccat contra religionem ſaltem, & contra iuſtitiam.

3 Nihilominus probabilus cenſeo vnicum peccatum committere, beneficiatum, clericum, & religioſum omittentem horas canonicas. Quia ad horas recitandas ſolùm tenetur ex vi præcepti Eccleſiaſtici, æquè beneficiatus, clericus & religioſus. Ergo cum vnicum præceptum ſit, vnicum peccatum committitur. Et confirmatur ordo clericalis, religio & beneficium non obligant ex ſe ad harum horarum recitationem, ſed ad ſummum obligant clericos religioſos & beneficiatos, ſpeciales orationes pro populo fundere. Ergo in omiſſione harum horarum non committunt iniuſtitiam. Neque obſtat beneficium dari propter officium, id eſt ſub onere & obligatione officij, quia non datur ſub obligatione iuſtitiæ, ſed religionis; quæ obligatio non ex beneficio, ſed ex præcepto ratione beneficij impoſito ortum habuit; & ita alios referens docet Henriq. *l.5.de pœnitentia cap.5.n.6.* Garzia *de beneficiis 3.p.cap.1.n.14. & 125.*

PVNCTVM VI.

Quæ cauſæ excuſent ab horarum canonicarum recitatione?

1 *Impotentia, quæ prouenire poteſt tum ex obliuione, tum ex ignorantia, tum ex infirmitate, tum ex carentia Breuiarij, tum ex impedimento extrinſeco, excuſat.*

2 *Qua ratione repentina occupatio excuſet.*

3 *Diſpenſatione eximitur quis ab obligatione, & quis poſſit diſpenſare.*

4 *Impotentem recitare totum officium ad nihil dicendum teneri, qui dicant.*
5 *Alij affirmant impotentem maiorem partem officij recitare, ad minorem obligatum non eſſe.*
6 *Alij dicunt te eſſe obligatum recitare eas horas, quas commodè potes.*
7 *Reſoluitur primò te non eſſe obligatum recitare illam horam, cuius notabilem partem debes omittere.*
8 *Potens recitare maiorem officij partem ad illam tenetur.*
9 *Si maiorem officij partem recitare non potes, probabilius eſt te ad nihil teneri.*
10 *Quid faciendum cùm dubius es, an poſſis maiorem officij partem recitare,*
11 *An carens viſu vel Breuiario tenearis maiorem officij partem recitare, ſi eam memoria feliciter teneas? Reſoluitur affirmatiuè.*
12 *An impotens ſolus, potens verò cum ſocio teneatur recitare? Proponuntur variæ ſententiæ.*
13 *Reſoluitur te obligatum eſſe.*
14 *Apponuntur aliquot limitationes.*
15 *Proponitur ratio dubitandi: An tenearis præuenire recitationem ſciens te impediendum eſſe.*
16 *Reſoluitur te eſſe obligatum.*

1 VArias cauſas excuſantes enumerant Doctores, quas ad tria capita poſſumus reducere: Impotentiæ ſcilicet, repentinæ occupationis, & diſpenſationis?

Quoad primam attinet, & dicendum eſt impotentiam ſimpliciter excuſare, quia impoſſibilium non datur obligatio, *leg. impoſſibilium, ff. de reg. iuris.* Hæc impotentia prouenire poteſt primò ex obliuione. Secundò ex ignorantia. Tertiò ex infirmitate. Quartò ex carentia Breuiarij, de quibus ſigillatim.

Primò prouenit impotentia ex obliuione naturali, ſeu inculpabili, & tunc non eſt culpabilis omiſſio recitationis: quia peccatum debet eſſe voluntarium. Debes tamen diligens eſſe, ne hæc obliuio contingat. Quare ſi expertus ſis te recitandi obliuiſci, quando hora conſueta non recitas, debes adhibere aliquod memoriæ excitatiuum, quo obligationis recorderis. Sic Suarez *de horis canon. lib. 4. cap. 28 num. 4.* Bonacin. *diſp. 1, quæſt. 6. p. 3. num. 9.* Sed quid ſi dubius es, an recitaueris? Reſpondeo te obligatum eſſe ad recitandum: quia poſſidet præceptum, à cuius obligatione ſolui non potes ſatisfactione dubia. Sic in præſenti Nauarr. *de orat. cap. 20. num. 30.* Bonacin. *aliis relatis diſp. 1. de hor. can. quæſt. 6. p. 3. n. 11.* Excipe niſi dubium deponas aliqua ratione probabili, ſic ſupradicti Doctores. Si autem certus ſis recitaſſe, dubites tamen an antiphonam, Pſalmum, vel quid ſimile dixeris? Deponere potes dubium credens te recitaſſe, quia non præſumitur omiſſum, quod in ordinario curſu, & quaſi naturali ſequela, & ordine recitatur. Sic Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 26. num. 20.* Azor. *1. p. lib. 10. cap. 12. ad finem,* Nauarr. *cap. 13. de orat. num. 29.* Bonacin. *diſp. 1. q. 6. part. 3. num. 12.* Filliucius *tract. 23. cap. 8. quæſt. 3. ad finem,* & alij apud ipſos. Secundò ex ignorantia prouenire poteſt impotentia, & excuſatio, primò ſi ſit inuincibilis ignorantia legis, vt ſi ignores inuincibiliter te obligatum eſſe recitare. Quia tranſgredi voluntariè obligationem non potes ſi obligationem ignoras. Secundò, ſi ſit ignorantia facti: quia neſcis recitare. Sed hæc ignorantia vix contingere poteſt inculpabiliter, ſi quidem cùm beneficium, aut ordinem recipis, debes te agnoſcere eſſe indiſpoſitum, vt obligationi ſuſceptæ ſatisfacias. Sicut enim obligatus es habere Breuiarium; vel moralem ſpem alio die habendi illud ſiue proprium, ſiue commodatum: ita obligatus es habere ſcientiam recitandi, vel ſaltem ſpem habendi illam: quia ad ſatisfaciendum obligationi hæc omnia neceſſaria ſunt. Huic tamen obligationi ſatisfacies, ſi officium diuinum recitare quoad ſubſtantiam ſcias, etſi perfectam rubricarum notitiam non habeas. Hæc enim decurſu temporis, & continua recitatione docetur. Tertiò excuſat impotentia, quæ prouenit ex infirmitate, quæ ſi te ſimpliciter reddat impotentem, conſtat excuſare. Hac enim de cauſa cæcus excuſatur à recitatione: quia abſque viſu non poteſt recitare, & idem eſt de muto. Surdus autem non excuſatur; quia non eſt neceſſe ad recitationem priuatam ſeipſum audire. Alia autem infirmitas, vt tertiana, quartana, tunc excuſat à recitatione horarum, quando ea laborans non poteſt abſque graui nocumento recitare: quia *iugum Domini eſt ſuaue:* Secus, ſi cum leui nocumento poſſit. Quia leue nocumentum nullius eſt conſiderationis, vt graue præceptum omittatur. Quartò excuſat carentia Breuiarij, quia Breuiarium eſt medium neceſſarium ad recitationem.

2 Secundum caput excuſationis eſt repentina, & neceſſaria occupatio recitationem impediens, quam omittere, aut in aliud tempus differre, vel ſimul cum recitatione exequi non potes abſque graui tui, vel proximi iactura in vita, honore, vel fortuna. Ex quo cap. excuſari poſſunt publicam lectionem facientes intra certum horarum terminum in oppoſitione alicuius Cathedræ, non ſolùm quando oppoſitores ſunt, ſed etiam quando in oſtentationem ſcientiæ ſe præparant ad legendum, vt ſic viam parent ad cathedram: quia hæc voluntaria lectio reputatur neceſſaria in illa occaſione. Item excuſantur Concionatores, & Confeſſores, qui nec concionem, nec confeſſiones omittere poſſunt, aut in aliud tempus differre, abſque graui nota, & ſcandalo: neque ſimul cum illis valent recitare.

3 Tertium caput excuſationis eſt diſpenſatio, quæ ſi à Pontifice fiat non eſt dubium validam eſſe, quia diſpenſat in iure à ſe lato. Sic multis relatis docent Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 28. à num. 38.* Bonacin. *diſp. 1. q. 1. p. 2. num. 5.* Ab Epiſcopo autem dari non poteſt clerico neque beneficiato: quia inferior diſpenſare non poteſt in lege ſuperioris, niſi iure vel conſuetudine ei ſit permiſſum, quod in hoc caſu non reperitur. Si tamen dubium ſit, an in aliquo caſu clericus, vel beneficiatus debeat recitare, poterit Epiſcopus ſententiam ferre. Suarez & Bonacin. *ſuprà & alij apud ipſos.*

Prælati autem religioſorum, quibus commiſſa eſt facultas diſpenſandi in legibus, & conſuetudinibus religionis, poterunt cum religioſis hac in parte diſpenſare, ſi cauſa ſubſit. Regulariter autem ſolus prælatus ſupremus hanc diſpenſationem concedere poteſt; quia ita videtur in religionibus receptum, vt pluribus relatis probat Bonacin. *diſp. 1. q. 2. punct. 2. n. 9.*

Præter has cauſas allegari poteſt ſpirituale impedimentum cenſurarum, excommunicationis ſcilicet, ſuſpenſionis, interdicti, irregularitatis, & degradationis, ſed recepta eſt omnium ſententia hæc recitationem horarum non impedire. Solùm de degradatione eſt nonnulla difficultas, an eximat clericum ab obligatione, ſi quidem illum deponit ab officio & beneficio, & ab omni clericali priuilegio. Quapropter Emanuel Saa *verb. hor. n. 2. edit. Complutenſ.* inclinat excuſare. At reliqui Doctores negant, ne ex culpa ſua commodum reportet. Et in iis ferè omnes Doctores conueniunt. Suarez *lib. 4. de hor. can. toto cap. 28.* Valentia *diſp. 6. q. 2. p. 10. §. 7.* Leſſius *lib. 2. c. 37. dub. 9. fine.* Azor. *1. p. lib. 1. cap. 13.* Vaſquez *in Opuſcul. de beneficiis cap. 5. §. 1. art. 1. dub. 12.* Bonac. *diſp. 1. q. 6. p. 1. 2. & 3.* & alibi Toletus *lib. 2. c. 14.*

4 Reſtant tamen aliquæ difficultates circa ſupradicta enodandæ. Prima. An ſi ex infirmitate, vel ſuperueniente occupatione impotens ſis recitare totum officium, tenearis recitare illius partem. Negant aliqui, quia eſt vnicum præceptum, quod ſi impleri non poteſt, ceſſat illius obligatio. Neque enim dicendum eſt, te eſſe obligatum ad partem, & non ad totum, quia obligatio ad partem non eſt diſtincta ab obligatione ad totum, aliàs eſſent præcepta diſtincta, & explico. Qui non poteſt Miſſæ integræ aſſiſtere, non tenetur ad illius partem, verbi gratia, ad audiendum Euangelium & qui non poteſt toto die ieiunare, non tenetur manè, aut veſpere ſeruare ieiunium, Quia obligatio ad partem non eſt diſtincta ab obligatione ad totum. Cùm autem in præſenti vnica ſit obligatio ad omnes horas, ſi hanc obligationem implere non potes, ceſſat obligatio ad partem.

5 Hæc ſententia mihi nullo modo probatur: ex illa enim infertur potentem recitare Matutinum cum Laudibus, & horas minores, excuſari poſſe ab illarum recitatione, ex eo quòd impotens ſit recitare veſperas: quia ex illius horæ omiſſione infertur, præceptum impleri non poſſe, quod certè videtur abſurdum. Quapropter Leſſius *lib. 2. cap. 37. num. 54.* Azor. *lib. 10. cap. 13. q. 4. & 5.* Raphaël de la Torre *controuerſ. 7. de horis can. num.* cum Nauarro *de orat. cap. 11. à num. 15.* ſentiunt potentem recitare maiorem officij partem obligatum eſſe ad illius recitationem, ſecus verò ſi ſolùm minorem partem poſſit: quia maior pars videtur trahere ad ſe minorem, & cum ab obligatione maioris partis ſolutus ſis, à minori cenſeris ſolutus.

6 Alij verò Doctores ſtrictiùs loquuntur. Sentiunt namque te eſſe obligatum recitare eas horas, quas commodè poſſis, ſiue ſint maior pars officij, ſiue minor. Sic Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 28. à num. 22. & 27.* Valentia *illo punct. 10. § 7.* Bonacin. *p. 2. num. 7.* Garzia *3. p. de beneficiis c. 1. n. 226.* Mouentur. Quia hoc præceptum etſi vnicum ſit, eſt tamen de materia diuidua, & quæ plures partes habet inter ſe non connexas. Non enim Prima dependet à Tertia, neque Tertia à Matutino. Ergo obligatio racitandi vnam horam impleri poteſt, etiamſi eidem obligationi, quoad alteram partem fieri ſatis non poſſit. Et confirmatur Qui non poteſt ſoluere integrum debitum, obligatus eſt ſoluere partem, quando pars ſolui poteſt independenter à toto: quod in præſenti contingit, cum poſſis recitare Veſperas independenter à recitatione Primæ. Immò ad illas recitandas potes obligari, quin ad Primam fueris obligatus, vt ſi Subdiaconatum ad meridiem ſuſcepiſſes.

7 Ego verò dicendum exiſtimo. Primò te non eſſe obligatum recitare illam horam, cuius notabilem partem debes omittere, verbi gratia, te non eſſe obligatum recitare Matutinum, ſi impotens ſis lectiones recitare, vel quia Breuiario careas, aut viſu, aut alia de cauſa impediaris: quia excluſis lectionibus Pſalmi non conſtituunt ſubſtantialiter Matutinum iuxta formam à Pio V. præſcriptam. Cùm autem præceptum ſit de recitatione Matutinarum precum iuxta formam præſcriptam à Pio V. & hoc ſine lectionibus impleri non poſſit, efficitur ſanè te non eſſe obligatum ad Pſalmorum recitationem. Sic Garzia *3. p. de benef. cap. 1. à n. 221.* Torre *controuerſia 7. art. 6.* Fauet Suarez

lib. 4.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

*lib.4.de hor. can. cap.*28. *num.*10. *&* 26. Ioan. Sanchez *diſp.*15. *ſelect.num.*1

8 Secundò dico, potentem recitare maiorem officij partem ſine dubio ad illam teneri, verbi gratia, potens recitare Laudes cum Prima, Tertia, Sexta, Nona, Veſperis & Completis, etiamſi Matutinum cum lectionibus recitare non poſſit, tenetur Laudes cum reliquis horis recitare. Quia ſunt partes diſtinctæ præcepti, quarum vna ab alia non pendet. Sic Nauarrus, Leſſius, Azor. Garzia, Suarez, Valentia, Bonacin. *locis allegatis.* Neque obſtat Laudes non eſſe horam diſtinctam à Matutino. Quia eſto vna hora cum Matutino ſit, poteſt tamen ex aliqua iuſta cauſa leui, à Matutino ſeparari, & tanquam hora diſtincta dici, vt patet in feſto Natiuitatis Domini, & in recitatione priuata, id eſt, conſuetudine receptum. Garzia *plures referens* 3.*p.cap.*1.*num.*224.

9 Tertiò dico, Mihi probabiliorem eſſe ſententiam Nauarri, Leſſij, & aliorum aſſerentium te non eſſe obligatum officium recitare, ſi maiorem illius partem non potes. Tum ob rationem ſuperiùs dictam, quia maior pars trahit ad ſe minorem. Tum quia ita videtur eſſe conſuetudine receptum, ne infirmi & debiles, vel aliis impediti ſcrupulis & perplexitatibus vexentur. Quod ſine dubio contingeret ſi potens ſine notabili damno recitare quamlibet horam, ad illam teneretur. Quis enim determinare poſſet, quot horæ tibi nocumentum graue afferrent; aut quis affirmare vnam ſolam horam ex minimis graue nocumentum allaturam? Ne igitur perplexus ſis, ab omni hora videris excuſatus, cùm maiorem officij partem recitare non potes, verbi gratia, cùm non potes recitare Matutinum cum Laudibus, quia hæc eſt pars maior, prima, & præcipua officij. Sic docet loquens de infirmis Manuel Rodriguez 1. *tom. Sum.cap.*144. *& tom.*1.*quæſt. Regul.quæſt.*42.*art.*10. Garzia 3.*p.de benef. cap.*1.*num.*226. Suarez *tom.*2. *de relig.lib.*4. *de hor.can. cap.*28. *à num.*22.

10 Secunda difficultas eſt. Quid faciendum, ſi dubius ſis an maiorem officij partem recitare poſſis abſque notabili ſalutis nocumento? Clarum eſt te poſſe & debere iudicio Medici conformare, quia peritis in arte credendum eſt. Qui ſi aſſerat tibi nocituram recitationem, eo ipſo ab illa præſtanda liber exiſtis. Sic Suarez *cap.*28.*num.*21. Bonacin. *diſput.*1.*q.*6.*punct.*1. *n.*4. & alij apud ipſos. Verùm ſi medicus dubius eſt, an grauiter tibi nocitura ſit recitatio? Suarez inclinat te eſſe obligatum, quia præceptum & illius obligatio eſt certa, & cauſa excuſans dubia; præualet ergo præcepti obligatio. Bonacina negat te eſſe obligatum: quia non teneris periculo grauis damni te exponere ob præcepti Eccleſiaſtici executionem. Et hoc mihi probabilius videtur: quia periculum illud grauis damni cauſa eſt certa, & non dubia, qua ſtante præceptum Eccleſiaſticum obligare non poteſt, quia eſſet rigoroſa obligatio, & aliena à ſuauitate Euangelij.

11 Tertia difficultas eſt. An carens viſu, vel Breuiario teneaſis recitare maiorem officij partem, verbi gratia, Laudes cum reliquis horis, ſi eas memoria fideliter teneas? Sotus *de Iuſtitia, quæſt.*5.*art.*3. *p.*2. *concluſionum*, dubitat de hac obligatione. Quia accidentarium eſt, quod memoria teneantur. Neque enim videtur iuſtum ob illam cauſam honeſtam onus hoc graue imponi, quod non imponeretur carenti illa. Cæterùm omninò dicendum eſt, ſic tenentem memoria maiorem officij partem obligatum eſſe ad illam dicendam, quia poſita illius officij memoria, iam valet præceptum implere, & ſine difficultate. Ergo tenetur. Neque obſtat accidentarium eſſe, quod officium memoria teneatur. Quia poſito illo accidenti iam neceſſarium eſt te eſſe obligatum: ſicut tempore interdicti accidentarium eſt te Bullam habere: qua conceditur facultas audiendi ſacrum, &c. At illa facultate poſita non eſt accidentarium, ſed neceſſarium, quod præcepto audiendi Miſſam obligeris. Sic in præſenti. Et ita docet Nauarrus *cap.*21. *de orat. numero* 11. Suarez *lib.*4.*de hor.can.cap.*28. *numero* 10. Valentia *diſputat.*6. *q.*2. *p.*10. §.7. Bonacin. *diſputat.*1.*de ho.can.q.*6. *p.*2.*num.*6. Azor.1. *p. lib.*10. *cap.*13.*q.*5.

12 Quarta difficultas eſt. An ſi impotens ſis recitare ſolus, poſſis tamen cum ſocio, illúmque habeas ad manum, teneaeris cum illo recitare? Negat Ioan. Sanchez *diſp.*15.*ſelect. num.*2. *& alij relati à* Garzia 3.*p.de benef.cap.*1.*num.*214. Quia recitare cum ſocio priuilegium eſt, quo non videris ad vtendum adſtrictus. Leſſius verò *lib.*2.*cap.*37. *dub.*9. *num.*54. & Garzia *ſuprà n.*215. diſtinctione vtuntur. Si ſolitus ſis ſocium adhibere teneris, ſecus ſi ſolitus non ſis. Excipit tamen Garzia, niſi antea gratis haberes ſocium, & poſtea non inuenires niſi cum ſtipendio. Et ratio eſt, quia nullum onus tibi ſpeciale imponitur.

13 Cæterùm cum communi ſententia affirmandum eſt te obligatum eſſe recitare cum ſocio, ſi facilè habere potes ſiue anteà vſus fueris illo ſiue non. Quia hoc per accidens eſt ad obligationem indicendam. Sic Nauarr. *cap.*11. *de orat. n.*13. Azor. *lib.*10.*cap.*13.*q.*3 *&* 6. Manuel Rodriguez 1. *tom. Sum.cap.*144.*n.*1. Bonacin. *diſp.*1. *de hor.can. q.*6. *p.*2. *num.*8. Suarez *lib.*4.*de hor.can.*28.*à num.*13. Valentia *diſp.*6.*q.*2. *punct.* 10. §.7.*in principio.* Reginald. *prax.lib.*18.*num.*183. *ad finem,* & alij apud ipſos. Ratio eſt. Quia obligaris ex præcepto Eccleſiæ recitare: Sed hoc præceptum facilè implere potes adhiaendo ſocium. Ergo obligatus es illum adhibere. Quia obligatus es adhibere media ad exequendum præceptum, quæ tibi difficilia non ſunt. Dices, te eſſe obligatum apponere media per ſe ordinata ad præcepti executionem, ſecus media per accidens, & priuilegiata: vſus autem ſocij non eſt medium per ſe ordinatum ad huius præcepti executionem, ſed extra illam. Siquidem ex permiſſione Eccleſiæ, & quaſi ex priuilegio vſus ſocij conceditur. Aliàs ſi vſus ſocij eſſet medium per ſe ordinatum ad huius præcepti executionem, obligatus eſſes illum conducere, quando gratis habere non poſſes, ſicut obligatus es Breuiarium emere? Reſpondeo. Etſi vſus ſocij non ſit medium per ſe ordinatum abſolutè ad huius præcepti executionem, eſt tamen medium ſuppoſita tua impotentia aliter implendi præceptum.

14 Limitant Suar. *n.*12.& Bonac. *p.*2,*n.*9. cum aliis, & benè ſupradictam concluſionem. Primò, niſi ſurdus & ſurdaſter ſis, & audire non poſſis abſque magna vociferatione: tunc enim ſocium adhibere non teneris; quia eſſet obligatio nimis oneroſa. Secundò, limitant vt vſus ſocij gratis habeatur, quia non es obligatus quærere ſocium pro ſtipendio. Quia talis ſtipendiaria inquiſitio non eſt medium ex conſuetudine, & intentione legiſlatoris ſtatutum ad huius præcepti executionem. Excipe niſi beneficiatus ſis: quia beneficium datur propter hoc officium. Cùm ergo ex iuſtitia ad illud officium obligeris, mirum non eſt, vt obligeris moderatos ſumptus facere pro illius executione. Secus verò affirmant ſi Clericus ſimplex, & religioſus ſit. Quia horum obligatio non eſt ex iuſtitia, ſed ex religione. Hæc tamen limitatio mihi non probatur. Credo enim quemlibet Clericum, vel religioſum, ſi habeat vnde abſque difficultate graui poſſit ſocium conducere ad ſecum recitandum, obligatum eſſe illum conducere, vel nullum Clericum etiam beneficiatum hanc ſubire obligationem. Quia, vt ſuprà dixi, eadem eſt obligatio Clerici ſimplicis, & beneficiati ad recitationem. Quod autem quilibet Clericus hanc obligationem habeat inde probo: quia vſus ſocij in perſona impotenti aliter recitandi eſt medium ſimpliciter neceſſarium ad huius præcepti executionem. Ergo ſi ex communi ſententia obligatur ad hoc medium aſſumendum, obligari debet ad expendendos, aliquos moderatos ſumptus, ſi neceſſarij ſunt ad huius medij aſſumptionem,

15 Quinta difficultas eſt. An ſciens Veſperè impediendum eſſe à recitatione, debeas illam manè anticipare? Ratio dubitandi eſt. Quia quælibet hora ſuo tempori correſpondet. Ergo quouſque ipſum accedat, non intrat illius obligatio. Item ſi illo tempore, quo ex præcepto Eccleſiæ hora recitanda eſt, legitimè es impeditus, ceſſat illius recitandæ obligatio. Quia horas anteponere, vel poſtponere ſolùm tibi ex priuilegio conceditur, non ex obligatione. Et ita tenet Emanuel Saa, *in editione Complutenſi, verbo Hora.n.*1. Vbi inquit. *Nec tenetur ad horas, qui vrgenti negotio eſt impeditus. Huic enim ſufficit recitare horas temporis non impediti.* Aduerte in editione Romana ex correctione Magiſtri Sacri Palatij hoc expunctum eſſe.

16 Cæterùm tenendum eſt te obligatum eſſe anticipare recitationem. Sic ex communi ſententia docent Syluester *verb. Hora, q. vltima.* Graffis 1. *p.lib* 2.*cap.*54. Bonacin. *alios referens diſput.*1.*de hor.can.q.*6.*p.*2.*num.*2. Valentia 2.2.*diſp.*6.*q.*2.*p.*10. §.7. Suarez *c.*28.*n.*28. *&* 36. Azor. 1. *p. lib.*10.*c.*13. *q.*15. Ratio eſt. Quia præceptum recitandi horas obligat non ſolùm illo tempore, cui horæ ſpecialiter correſpondent, ſed etiam toto integro die quia in qualibet parte illius diei recitans ſatisfacis obligationi. Ergo ſi in aliqua parte diei impeditus es exequi præceptum, & in alia exequi illud potes, obligaris ſanè præcepto pro illa parte diei, qua expeditus es. Neque obſtat ratio dubitandi. Fateor namque quamlibet horam ſuo tempori correſpondere, quatenus habet ſpecialem ſignificationem, & inſtitutionem, ob quam non licet abſque cauſa anteponere, vel poſtponere: at quatenus præcepta eſt toti integro diei correſpondet, ac proinde obligationem habes recitandi, ea parte temporis, qua expeditus fueris. Ad confirmationem dico priuilegium eſſe anteponendi, vel poſtponendi horas, cùm ſuo tempore recitari non poſſunt; vt quando ſuo tempore recitari poſſunt, (poſſunt tamen ante, vel poſt intra terminos illius diei) non eſt priuilegium, ſed obligatio anteponendi, vel poſtponendi. Sit ergo certum te obligatum eſſe recitare horas manè, ſi toto veſpere ſcis eſſe impediendum.

Pvnctvm VII.

De pœnis Clericorum non recitantium.

1 *Obligati ſunt beneficiati fructus reſtituere.*
2 *Primo ſemeſtri beneficij non eſt obligatus reſtituere.*
3 *Fructus perceptos poſt illud ſemeſtre obligatus eſt reſtituere.*
4 *Debet fieri reſtitutio fructuum correſpondentium illis diebus, quibus recitationem omittit.*
5 *Quid dicendum de omittente partem notabilem cuiuis horæ.*
6 *Omittens leuem partem ad nullam reſtitutionem tenetur.*

7 Qui